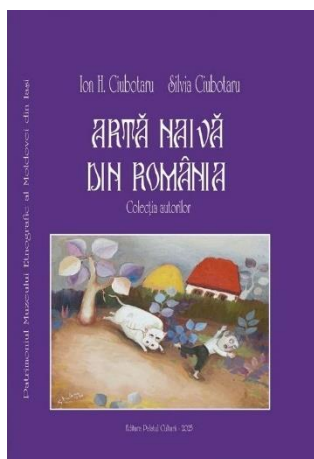

Ion H. Ciubotaru Silvia Ciubotaru, *Arta naivă din România. Colecția autorilor*, Iași, Editura Presa Bună, 2025, 345 p.

Specialist de recunoaștere națională, Ion H. Ciubotaru, devenit profesor asociat la Facultatea de Istorie a Universității „Al. I. Cuza” la disciplina Etnografie, invitat de decanul Ioan Caproșu, primea în septembrie 1991, de la prefectul Dan Gâlea, și misiunea de director al Centrului Județean al Creației Populare, instituție pendinte de Inspectoratul Județean pentru Cultură, dirigit atunci de prof. univ. dr. Maria Carpov, șefa Catedrei de Franceză de la Universitate, care era disperată de nesfârșitele reclamații ale angajaților de la amintitul Centru. Misiunea Profesorului Ion H. Ciubotaru era dificilă, trebuind să instaureze în instituție disciplina lucrativă și responsabilă a celor 24 de angajați, organigramă, evident, mult supradimensionată. Chiar din prima zi, noul director al Centrului a redus numărul angajaților la doar opt colaboratori, disponibilizând restul de 16. Grație Domniei sale, manifestarea folclorică *Datinile și obiceiurile de iarnă*, a devenit una de anvergură și respirație națională prin participarea a câte 25-30 de ansambluri din întreaga țară, ba chiar și din Republica Moldova, Bulgaria, Ucraina și Banatul sârbesc, din zonele în care există semnificative comunități românești.

Responsabilitatea deținută i-a îngăduit lui Ion H. Ciubotaru să organizeze *Expoziția de artă naivă* la nivel național, reușind să asigure participanților transportul, cazarea și masa, fapt care stimula prezență calitativă și constantă a creatorilor. Deși autorii achiziționau lucrări de artă naivă cu mult înainte, noul cadru le-a stimulat apetitul de colecționari. Contactul nemijlocit în cadrul expozițiilor cu creatorii de artă naivă – pictură, sculptură în piatră, lemn sau ceramică, pictura pe sticlă – le-au îngăduit autorilor – Ion H. și Silvia Ciubotaru – să selecteze lucrări cu tematică apropiată de cercetările de folclor aflate în desfășurare și, totodată, să-și îmbogățească colecția. Datini arhaice, precum *a cămășii de izbândă* a întâlnit-o la Rodica Nicodim din Brusturi-Arad; mitologia păsării – cucul – cu valoare oraculară de prevestitor i-a relevat-o Mihuț Petru, care aparține aceleiași „școli” din satul Brusturi, comuna Hălmagiu-Arad, prezent în Saloanele Moldovei de la

Iași între 1996-2003; din obiceiurile de iarnă – *Călușarii, Colindătorii, Cu ursul* – le-a primit pentru Saloanele Moldovei de la enigmaticul Tudor Paraschiv din Brașov, de la care a achiziționat însă *Culesul viilor* (p. 291).

Tematica operelor creatorilor de artă naivă se inspiră din datinile calendaristice și ceremoniile familiale, mai frecvente fiind nunțile, dar, în general, din universul rural. Din fișele celor 24 de pictori, majoritatea covârșitoare își au originea din această zonă chiar dacă, ulterior, au migrat spre oraș. Un exemplu marcant este creația lui Ciobanu Gheorghe, originar din comuna Bălțați (jud. Iași), maestru militar, revenit la baștină după pensionare, a cărei operă se particularizează printr-o *tușă mătăsoasă*, cum îndreptățit remarcă autorul (p. 101), din colecția căruia expune 9 piese, fiind depășit doar de Aurora Naforniță, cu 12 lucrări.

Dintre artiștii naivi sculptori se detașează Popa Nicolae, din Târpești-Neamț, cu celebrele sale măști, de mare simplitate și expresivitate. Piese antropomorfe par a fi inspirate din figurinele precucuteniene de acum 6.500 de ani, descoperite de arheologi în zona învecinată satului, cu vestitul *Gânditor*.

La capătul lecturii constăți cu bucurie și surpriză că prezentarea colecției familiale de artă naivă a fost de fapt un pretext pentru autori de a expune o doctă incursiune în arta naivă europeană, de la originea fenomenului la amploarea ulterioară, iar diversitatea tematicii un rar prilej de a introduce cititorul în universul folclorului românesc. Ilustrația de rară calitate și talentul de povestitori al autorilor sporesc atractivitatea lecturii, iar *Indicele de nume* și *Indicele de lucrări* sunt folositori cercetătorului avizat.

Ion I. Solcanu